

בש"פ 2780/16 - מוטי קריספיל, אליהו קריספיל נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 2780/16

לפני:
העוררים:
כבוד השופט מ' מזוז
1. מוטי קריספיל
2. אליהו קריספיל

נגד

המשיבה:
מדינת ישראל

ערר על החלטת מעצר עד תום הליכים

תאריך הישיבה: ג' בניסן התשע"ו (11.4.2016)

בשם העוררים: עו"ד מיכה גבאי

בשם המשיבה: עו"ד עידית פרג'ון

החלטה

1. ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בנצרת (כב' השופט ג' אזולאי) מיום 7.3.2016 במ"ת 35202-12-15 לעצור את העוררים עד לתום ההליכים נגדם.

2. נגד העוררים - אב ובנו - הוגש כתב אישום המייחס להם עבירת רצח וכן עבירה של שיבוש מהלכי משפט - עבירות לפי סעיפים 300(א)(2) יחד עם סעיף 29, וסעיף 244 לחוק העונשין, התשל"ז-1977, בהתאמה. על פי המתואר בכתב האישום, ביום 24.11.2015 סמוך לשעה 17:30, נסע העורר 1 (להלן: מוטי) על טרקטורון ברחוב שבו מתגוררים העוררים. אנדריי נפומיאשצ'י, שכן של העוררים (להלן: אנדריי), התעורר משנתו למשמע רעש הטרקטורון, ירד אל

הרחוב וביקש ממוטי להפסיק משום שהרעש עלול להעיר את בתו התינוקת משנתה. בין השניים התפתח ויכוח שלאחריו חזר אנדר"י לדירתו. בעקבות הוויכוח החליטו העוררים לנקום באנדר"י, ולשם כך הצטייד אביו של מוטי, העורר 2 (להלן: אליהו), בשני להבים של מזמרה באורך כ- 30 ס"מ כל אחד, ואילו מוטי הצטייד בסכין מטבח שאורך להבו הוא כ- 19 ס"מ. העוררים יצאו לרחוב וקראו לעבר אנדר"י שהיה בדירתו קריאות מאיימות במטרה לגרום לו לרדת לרחוב. אנדר"י ירד לרחוב, מצויד בלום מתכתי, אך לאחר שהבחין בעוררים מצוידים בסכינים, זרק את הלום וצעק לעבר העוררים כי הוא בידיים ריקות וכי אם ברצונם לריב עמו שיזרקו את הסכינים. העוררים רצו לעבר אנדר"י, התנפלו עליו ודקרו אותו בחלקי גוף רבים. פציעותיו של אנדר"י גרמו לו לאיבוד דם רב, ולבסוף - לאחר ניסיונות החיאה שנערכו על-ידי צוות טיפול נמרץ שהוזעק למקום - נקבע מותו. העוררים, בודעם כי בגין מעשיהם יפתח נגדם הליך פלילי, ניסו להעלים ראיות. אליהו העלים את הלהבים שהחזיק ומוטי שטף את סכין המטבח והחליף את בגדיו שהיו מוכתמים בדמו של אנדר"י.

3. בד בבד עם הגשת כתב האישום, הגישה המדינה בקשה לעצור את העוררים עד לתום ההליכים נגדם. בבקשה נטען כי אף שמוטי מודה שדקר את אנדר"י אך טוען להגנה עצמית ואילו אליהו קושר עצמו למקום ולזמן האירוע אך מכחיש כי דקר את אנדר"י, יש ראיות לכאורה בעוצמה מספקת להוכחת המיוחס לעוררים, ביניהן עדי ראיה, ראיות פורנזיות, תמונות וחווות דעת מומחה. העוררים טענו כי קיים פער בין הודעותיהם הכתובות של העדים לבין התמלול המלא, בעיקר ביחס לעדה בלה גוטמן, בתו החורגת של אנדר"י, שאף מסרה גרסה לאחר שהייתה נוכחת בשחזור שביצעה אמה, אשתו של אנדר"י; כי אשתו של אנדר"י שמסרה כי ראתה את האירוע דרך חלון ביתה לא יכלה לראות משום שיש עץ גדול החוסם את שדה הראיה; וכי עד הראיה שרון קורסיה, שניסה להפריד בין הצדדים, מסר תחילה גרסה אחת אך שינה את גרסתו לאחר שצפה בגרסתה של אשתו של אנדר"י בטלוויזיה.

4. בהחלטה מיום 15.2.2016 קבע בית המשפט המחוזי כי קיימות ראיות לכאורה נגד העוררים. בית המשפט סקר את הודעותיהם של העדים השונים, מהן עולה כי הן מוטי והן אליהו היו מעורבים באירוע, כי שניהם החזיקו סכינים בידיהם וכי שניהם תקפו את אנדר"י. כן עמד בית המשפט על דו"ח נתיחת גופתו של אנדר"י ממנו עולה כי מיקום הפציעות בגופו של אנדר"י לא עולה בקנה אחד עם טענת ההגנה העצמית של מוטי, ועל חוות דעת המומחה לפיה על הכפכפים שנעל אליהו נמצאו כתמים של חומר החשוד כדם. אשר לטענותיהם השונות של העוררים, בענין הפער בעדויות, שינוי הגרסאות וחוסר היכולת של אשתו של אנדר"י לראות את האירוע, נקבע כי הן צריכות להתברר במשפט עצמו ולא בשלב זה של ההליך. נוכח קביעתו כי קיימות ראיות לכאורה נגד העוררים, קבע בית המשפט כי קמה גם עילת מעצר סטטוטורית נגדם, בהתאם להוראת סעיף 21(א)(1)(ג) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים), וכי לפיכך קמה נגדם גם חזקת מסוכנות. עם זאת, על מנת לבדוק האם בכל זאת ניתן לאיין את מסוכנותם של העוררים, הורה בית המשפט לשירות המבחן לערוך תסקירים בעניינם.

5. שירות המבחן ערך תסקירים בעניינם של העוררים, ובנוגע לשניהם לא המליץ על שחרור לחלופת מעצר. אשר למוטי, התרשם שירות המבחן כי במצבים שבהם הוא חווה פגיעה בו או בבני משפחתו הוא עלול לפעול באלימות תוך הפרת נורמות חברתיות, וכי הוא מחזיק בעמדה עצמית מגוננת ומגלה דפוס של צמצום וטשטוש ביחס לנסיבות מעצרו. שירות המבחן העריך את רמת הסיכון להישנות מעשיו כבינונית. חלופת המעצר שהציע מוטי - מעצר בית בבית חברו ביקנעם בפיקוחם של חברו ואשתו, אמו של החבר וחברתו של מוטי - נמצא בלתי מתאים. שירות המבחן העריך כי אין ביכולתה של חלופה זו כדי לצמצם את רמת הסיכון.

אשר לאליהו, התרשם שירות המבחן כי מדובר באדם בעל נטייה להתנהגות אימפולסיבית וקושי בשמירה על

גבולות. שירות המבחן העריך את רמת הסיכון להישנות מעשיו כגבוהה. כן בחן שירות המבחן את חלופת המעצר שהציע אליהו בפיקוח אמו, אחיו ואחותו, ושלל אותה משום שהתרשם כי אליהו ממעט לשתף את בני המשפחה בקשייו ובהתנהלותו, ומשיחות שקיים עם בני המשפחה התרשם כי אין הם מודעים למצבי הסיכון הפוטנציאליים בהתנהלותו.

6. בדיון שנערך ביום 7.3.2016, לאחר קבלת התסקירים, הסכים בא כוח העוררים למעצרו של אליהו עד לתום ההליכים, אך בנוגע למוטי, עתר לשחרורו לחלופת מעצר. בית המשפט דחה את הבקשה ונעתר לבקשת המדינה לעצור גם את מוטי עד לתום ההליכים. נקבע, כי שירות המבחן לא המליץ על חלופת המעצר שהציע מוטי תוך שהודגש כי הערבים אינם יכולים לצמצם את רמת הסיכון. כן נקבע כי ספק אם חלופת מעצר כלשהי תוכל לאיין את המסוכנות הנשקפת ממנו.

כלפי החלטה זו הוגש הערר שלפני.

7. בערר נטען כי שגה בית המשפט בקבעו כי הראיות לכאורה נגד העוררים הן בעוצמה מספקת. כך נטען, כי לא היה מקום ליתן משקל רב לגרסתה של העדה בלה גוטמן, בתו החורגת של אנדריי, אשר מסרה את גרסתה לאחר שנחשפה לשחזור שערכה אמה. כן נטען כי דבריה של בלה גוטמן נרשמו באופן לא מדויק, ומתמלול גרסתה עולה כי החוקרים הדריכו אותה למסור דברים שלא היו בידיעתה. בנוסף, נטען כי אשתו של אנדריי שמסרה כי ראתה את האירוע, לא הייתה יכולה לראותו משום שהיה חשוך ומשום שעץ גדול חוסם את שדה הראייה מחלון דירתה לזירת האירוע. כן נטען כי מגרסתו הראשונית של העד שרון קורסיה, אשר ניסה להפריד בין הצדדים, עלה כי אנדריי היה זה שתקף את העוררים בתחילה ואילו הם נסוגו לאחור, וכי גרסתו זו השתנתה לאחר שצפה בשידור גרסתה של אשתו של אנדריי בטלוויזיה.

בנוסף, נטען בערר כי גם בענין חלופת המעצר טעה בית המשפט, וכי היה עליו להורות לכל הפחות על שחרורו של מוטי (אשר לשני העוררים נטען כי בשל העוצמה החלשה של הראיות בתיק, לא היה מקום לקבוע כי רמת המסוכנות הנשקפת מהם היא מובהקת). הודגש כי מוטי הודה שדקר את אנדריי (אם כי טען להגנה עצמית), כי הוא נעדר עבר פלילי, שירת שירות צבאי מלא ויש לו המלצות ממפקדיו וממעסיקו.

8. בדיון לפני חזר בא כוח העוררים על טענותיו האמורות, תוך פירוט החולשות הקיימות לטענתו בראיות, וביקש כי בית משפט זה יורה על שחרור העוררים לחלופת מעצר, או לחלופין - ישלח אותם לתסקיר משלים.

מנגד, טענה באת כוח המדינה כי הראיות לכאורה נגד העוררים הן מובהקות וכבדות משקל. מוטי הודה בדקירת המנוח אך טען להגנה עצמית, והנטל לענין זה מוטל עליו ולא על התביעה, ומכל מקום, נסיבות האירוע כמו גם אופי הפגיעה שוללים טענה זו. ובאשר לאליהו, הרי שבניגוד לטענתו, כי אמנם נכח במקום אך הוא לא דקר את המנוח, ישנם מספר עדי ראיה הקושרים אותו למעשה התקיפה של המנוח. לטענת המדינה, יש ראיות לכאורה די והותר לצורך שלב המעצר עד לתום ההליכים נגד שני העוררים, ואילו טענותיהם להגנה עצמית ובאשר למהימנות חלק מהעדים נגדם, מקומן בשלב ההליך העיקרי ולא בשלב המעצר. לבסוף צוין כי באופן חריג בתיקי רצח היה נכון בית משפט קמא לשקול חלופות מעצר ואף שלח את העוררים לתסקירי מעצר, אך שירות המבחן שלל לגבי שניהם חלופת מעצר.

דיון והכרעה

9. כאמור, טענת העוררים אינה להעדר ראיות לכאורה לביסוס האישומים נגדם אלא לכך שהראיות אינן בעוצמה מספקת, ועל כן יש לשקול שחרורם לחלופת מעצר.

10. בית משפט קמא בחן בקפידה את הראיות נגד העוררים - כולל עדויות עדי הראיה, הראיות המדעיות מזירת הרצח, חוות דעת המומחה ועוד - ובהחלטה מפורטת ומנומקת היטב מיום 15.2.2016, דחה את טענותיהם. לאחר עיון ובחינה לא מצאתי ממש בטענות העוררים, ולדעתי בדין דחה בית משפט קמא את טענותיהם.

11. אין למעשה מחלוקת על עיקרי העובדות, לרבות נוכחותם של העוררים בזירת הרצח, ועל כך שמוטי דקר את המנוח, אלא שמוטי טוען כאמור להגנה עצמית, ואילו אליהו טוען שלא דקר בעצמו את המנוח.

בית המשפט קבע שאין ממש בטענת ההגנה העצמית של מוטי, שאינה מתיישבת עם נסיבות האירוע, שכלל כאמור שני שלבים, כאשר בין השלבים עלו העוררים לדירתם, הצטיידו בכלי נשק וחזרו לזירה. ואכן, טענה זו, על פניה, מעוררת קושי רב. נסיבות האירוע שוללות לכאורה את טענת ההגנה העצמית, כאשר השלב השני בו בוצע הרצח ניזום על ידי העוררים עצמם לאחר שהצטיידו בכלי נשק והזמינו את המנוח לרדת אליהם. גם התפתחות האירוע, כפי שמעידים עליו עדי הראיה במקום, אינה מתיישבת לכאורה עם הטענה של הגנה עצמית. מכל מקום, טענה זו תידון ותוכרע בהליך העיקרי, כאשר הנטל בענין זה מוטל על העוררים, ואין בה בשלב זה כדי לכרסם בראיות לכאורה נגד העוררים לצורך מעצרו עד לתום ההליכים.

12. גם טענתו של אליהו כי לא נטל חלק בדקירת המנוח נשללת על ידי עדויות עדי הראיה שקשרו אותו למעורבות אישית בדקירת המנוח.

13. אכן, העוררים מעלים טענות הנוגעות למהימנות ומשקל חלק מעדי התביעה. לא השתכנעתי מטענות אלה לגופן, אך מכל מקום, טענות כאלה אין מקומן ככלל בשלב בחינת הראיות לצורך מעצר עד לתום ההליכים, שכן טענות ותמיהות מעין אלה אינן שוללות מהעדויות והראיות בהן מדובר את הפוצנציאל הראייתי ואת אופיין הלכאורי, והאכסניה לבירורן היא במסגרת ההליך העיקרי ולא בשלב בחינתן של הראיות לכאורה.

בשלב המעצר עד לתום ההליכים נדרש בית המשפט לבחון בין היתר האם יש בידי התביעה "ראיות לכאורה להוכחת האשמה" (סעיף 21(ב) לחוק המעצרים), היינו - האם יש בראיות התביעה פוטנציאל להרשעת הנאשם בתום ההליך המשפטי (בש"פ 8087/95 זאדה נ' מדינת ישראל פ"ד נ(2) 133, 145 (1996)). בית המשפט אינו נדרש לעמוד בשלב זה על משקלן של הראיות ומהימנות העדים, בחינה השמורה להליך העיקרי, אלא עליו לבחון האם קיים סיכוי סביר שעיוודן של הראיות הגולמיות במשפט יוביל לביסוס אשמת הנאשם מעל לספק סביר (בש"פ 8311/13 אברמוב נ' מדינת ישראל, פסקאות 20-21 (19.12.2013)).

14. משנקבע כי קיימות ראיות לכאורה קמה עילת מעצר סטטוטורית נגד העוררים לפי סעיף 21(א)(1)(ג) לחוק המעצרים בהיותם נאשמים בעבירת רצח שדינה מאסר עולם. אישום ברצח מקים חזקת מסוכנות סטטוטורית, ורק "במקרים נדירים ויוצאי דופן" ניתן להסתפק בחלופת מעצר לגבי מי שהואשם ברצח, וזאת נוכח מסוכנותו האינהרנטית והחשש הכרוך בה להימלטות מן הדין (ב"ש 2646/97 עודה נ' מדינת ישראל, פ"ד נא(1) 523 (1997); בש"פ

6304/02 איסקוב נ' מדינת ישראל (30.7.2002); בש"פ 194/10 חמודה נ' מדינת ישראל, פסקה 36 (27.1.2010).

במקרה דנן, מעבר לחזקת המסוכנות הסטטוטורית, נסיבות האירוע מעידות בעליל על מסוכנותם הרבה של העוררים. לכך יש להוסיף את עברו הפלילי של אליהו, הכולל בין היתר עבירות אלימות וסמים. כמו כן, האישום בשיבוש מהלכי משפט מקים נגד העוררים עילת מעצר נוספת.

15. למרות האמור, החליט בית משפט קמא - החלטה שבנסיבות הענין אינה מובנת מאליה כלל - לשלוח את העוררים לתסקיר מעצר. בתסקירים מיום 2.3.2016 שהגיש שירות המבחן בנוגע לשני העוררים הוא לא המליץ לשחררם לחלופת מעצר, וביום 7.3.2016 החליט בית משפט קמא על מעצרו עד לתום ההליכים.

לא מצאתי טעם בבקשת בא כוח העוררים לשלוח אותם ל"תסקיר משלים". התסקירים הוגשו לפני זמן קצר והם אינם טעונים השלמה. אעיר כאן, כי לאחר קבלת התסקירים הסכים בא כוח העוררים למעצרו של אליהו עד לתום ההליכים.

16. סוף דבר: העררים נדחים. העוררים יוותרו במעצר עד לתום ההליכים המשפטיים בעניינם.

ניתנה היום, ו' בניסן התשע"ו (14.4.2016).

שׁוֹפֵט